

LADISLAV KUBIZŇÁK

POLYGON

Z PAMĚTÍ ČESKOSLOVENSKÉHO ZPRAVODAJSKÉHO DŮSTOJNÍKA

 GRADA®

Z PAMĚTÍ ČESKOSLOVENSKÉHO
ZPRAVODAJSKÉHO DŮSTOJNÍKA

POLYGON

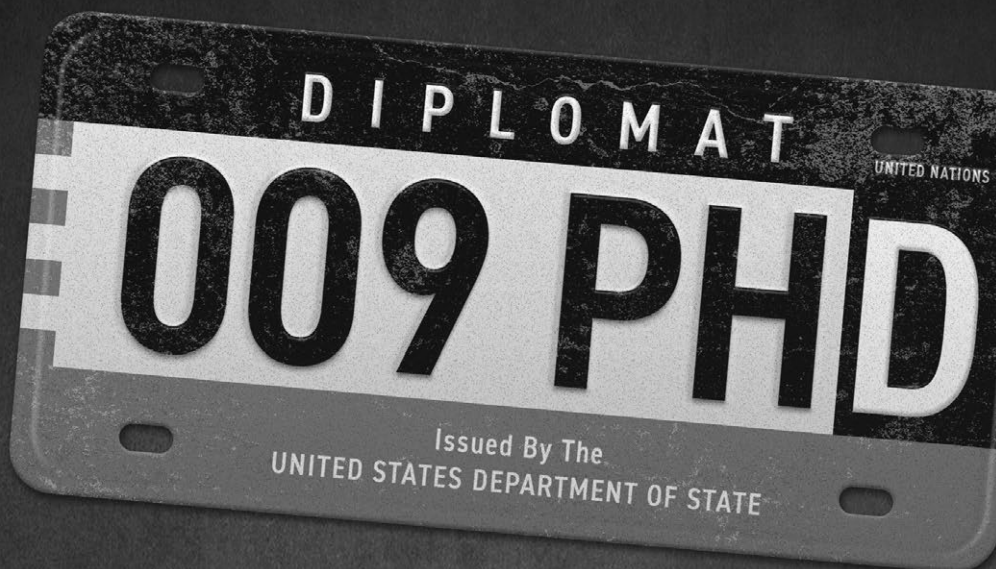
INFORMATION IS EVERYTHING

Existuje prastaré indiánské přísloví: Věci žijí tak dlouho, dokud žije poslední člověk, který si je pamatuje. Lidi se naučili věřit paměti raději než historii. Paměť, tak jako oheň, je jasná a nezměnitelná. Zatímco historie slouží těm, kteří ji chtějí ovládat.

PRAHA – NEW YORK 2019

LADISLAV KUBIZŇÁK

POLYGON

Z PAMĚTÍ ČESKOSLOVENSKÉHO ZPRAVODAJSKÉHO DŮSTOJNÍKA

 GRADA®

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

POLYGON

Copyright © Ladislav Kubizňák, 2019

© Grada Publishing, a. s., 2019

Odpovědná redaktorka Daniela Řezníčková

Obálka Ondřej Mikulecký

Grafická úprava a sazba Roman Křivánek, Art007

Fotografie archiv autora

Vydala Grada Publishing, a. s., v Praze roku 2019 jako svou 7241. publikaci

Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod

Grada Publishing, a. s.,

U Průhonu 22, Praha 7

ISBN 978-80-271-2974-4 (ePub)

ISBN 978-80-271-2973-7 (pdf)

ISBN 978-80-271-0838-1 (print)

PŘELOMOVÉ UDÁLOSTI

Je pozdní srpen roku 1988. Na Manhattan dopadá odpolední slunce a ve vzduchu je již cítit blížící se podzim. Před půlrokem jsem byl centrálou povýšen po třech letech operativní práce v jednom z nejtěžších západních kontrarozvědných prostředí na zástupce rezidenta, v kódu NATO Acting COS (Chief of Station, v názvosloví KGB je ekvivalentem rezident). Ta samá pozice je ještě na rezidentuře Peking. Centrála rozvědky tím zdůraznila důležitost našeho newyorského i pekinského pracoviště.

Blízko Columbus Circle nacházející se na spojnici 8. Ave., Broadwaye a Central Park South mám důležitou konspirativní schůzku s prioritou vysokého stupně utajení, s agentem působícím v Columbia University New York, který je blízký zdrojům Zbigniewa Brzezińskiego...

Před akcí jsem si ještě prověřil radiačním detektorem auto. Jeho použití je vždycky rizikové. Neraď bych, aby byl můj kontakt zachycen nějakým radiačně kamerovým uličním čidlem. Kontrolu, zda nemám na sedačkách kontaktní značící materiál, třeba postřík vyzařující radioaktivní látku používanou v nátěrech a fotografických vývojkách, dělám pravidelně po každé opravě v servisu. Nic jsem nezjistil. Asi mi už hrabe, ale před nedávnem přijel z přípravy operace s krycím názvem Cokeville Assets (Cokevillská aktiva) autem náš

důstojník. Lehce se motal a bylo na něm vidět, že byl něčím omámen. Mohl dostat na golfu, z něhož se vracel, v nápoji psychotropní látku, která primárně působí na centrální nervovou soustavu. Ta mění mozkové funkce a způsobuje dočasné změny ve vnímání, náladě, vědomí a chování. Již první užití může způsobit velké psychické potíže: psychózy, týdny trvající noční můry a další záludnosti.

Nechtěl jsem žádnou svou chybou položit agenta, s nímž jsem měl právě schůzku. Delší dobu se projíždím po Manhattanu. Pod legendou nákupu provádím obranu proti sledování. Tentokrát sledovací skupinu FBI v autech nevidím. Dnes si dávají v terénu pohov a můj pohyb v autě zřejmě sledují pouze přes globální polohovací systém – GPS. Je jasný den, GPS vypadává jen při silných deštích od Atlantiku, pak by museli za mnou, a proto nepoužívám rušičku, ať v klidu vidí pohyb mého auta na obrazovce. Čidlo přijímače mám zamontované zesponu na autě.

„To čidlo GPS je tam proto, abych se v Americe neztratil a manželka mě našla,“ uklidňoval jsem portorikánského automechanika na 120. ulici, který ho omylem objevil v karoserii při jedné opravě vozidla. „Klidně ho tam nech.“

Díval se na mě hodně podezíravě, ale nakonec se zřejmě pod vlivem motta: náš zákazník, náš pán, o něj přestal zajímat.

Míjím zvolna the Dakota House na Central Park West, kde byl pomateným člověkem před pár lety zastřelen můj hudební idol mládí John Lennon. Všimnu si pěkně rostlých sekretářek, které cupitají v letních šatech z práce na subway. Na svých nožkách opálených letním sluncem mají kecky, kvalitní kožené lodičky zvýrazňující figuru obvykle nechávají v kancelářích. Tam spíš mohou narazit na své vysněné prince nebo alespoň sekční šéfy. Je to praktické, ale tím si děvčata své postavičky a celkový vjem mírně kazí.

Mám to ale starosti.

Kontakt je na smluveném místě včas, všechno probíhá jako po másle. Naskočí do mého šedého Chevroletu Cavalier s diplomatickou značkou 009 PHD. Je lehce zadýchán a viditelně rozrušen. Buď pospíchal od metra, nebo se něco přihodilo. Jestli ho něco skutečně rozhodilo, muselo to stát za to, protože tenhle chlap je flegmatik. Mé „řemeslo“ mě naučilo trpělivosti, která se mi mnohokrát vyplatila. Čekám tedy, až z tajného spolupracovníka něco vypadne. Když objíždím blok potřetí a on stále mlčí, strčím do něj.

„Tak co tě žere?“

„Rusové nás prodali,“ konečně pronese. První, co mě napadlo, že skutečně prodali kolegu a mě, a pěkně ve mně hrklo. V reakci na překvapivá a spontánní slova instinktivně rukama pevně stisknu volant. Srdce mi buší jako o závod. Dívám se dopředu na cestu, mírně zpomaluji jízdu. Nejraději bych zastavil. Hlavně klid, říkám si.

„To jako nás dva?“ ujišťuji se. Vzápětí si uvědomuji, že kdyby to byla pravda, dnešní akce by se vyvíjela nepochybně jinak. Odmítám si připouštět další pochybnosti.

„Nás dva?“ opakuje kontakt moji otázku a s ulehčením se zasměje.

„Ne, my dva v tom rozhodně nejsme,“ ušklíbne se, když se ujistí, že to myslím vážně. To mě uklidnilo. Američané o nás tedy nevědí.

„Tak co Rusové prodali?“ ptám se přímo, když kontakt opět zmlkne.

„Sovětské politické vedení prodalo celý východní blok...,“ pronese po chvíli smrtelně vážně. Teď se zas na něj poněkud nevěříčně otáčím já. Poznám okamžiky, kdy nežertuje ani náhodou. Jeden z nich nastal právě teď.

„Tak to je největší kšeft století,“ odpovím, ale ta informace mě dostala. Honíme si v Americe spolu s ním triko po minovém poli pro zájmy republiky, on riskuje určitě více než já. Jak k tomu přijdeme, že jsme vysokou zkorumpovanou stranickou nomenklaturou našich spojenců najednou hození přes palubu? Už je to natvrdo venku, prodej spojenců je silná výstraha, bleskne mi hlavou. SSSR se pod vedením své komunistické strany rozvaluje zevnitř. Rozklad je umocňován umělým vyvoláváním nedostatku v zemi. Vedení strany zaprodává zájmy svého státu pro své vlastní výlučně prospěchářské cíle. Gorbačov se navíc naivně domnívá, že ústupky Západu vyřeší vnitřní problémy SSSR. Prvomájové heslo „Se Sovětským svazem na věčné časy a nikdy jinak!“ ztratí tady na Manhattanu náhle a natvrdo svůj obsah. Lidově řečeno, vytřeli si s námi zadek.

Můj kontakt je tak rozrušen, že stejně jak nenadále naskočil do mého vozu, tak z něj i vyskočí na druhém rohu Central Park South, vedle hotelu The Plaza Ivany Trumpové. Ztratí se v davu lidí a v životě už ho neuvidím. Obchod našeho Velkého bratra z pozice dozorce socialistických satelitů je pro něj také velký šok. Prodali i své soupeřníky, kteří tam žijí, na jejich dalším osudu jim pramálo záleželo. Jo, když se kácí les, létají třísky.

Není čas na další filozofování. Před auto mi z bočního pruhu vjel černochoch na horském kole s DHL batohem na zádech a jsem rád, že jsem ho nesrazil. Ještě se mému brzdicímu manévru chechtá a vycení na mě přitom své bělostné zuby. Závažné rozhodnutí moskevského politbyra tak obrazně prolétne mimo něj.

Šifra BIP neboli **blesk ihned předat** z rezidentury New York letí vzápětí přes Atlantik do Prahy.

V Praze se sice už blíží půlnoc, ale „bipka“ je určena k distribuci „na všechna nádraží“, nejvyšším představitelům strany a státu – ge-

nerálnímu tajemníkovi, prezidentu republiky, předsedovi federální vlády, ministrům vnitra, zahraničí, obrany, ústředí rozvědky.

Jak sami vyhodnotí toto překvapivé zásadní sdělení, které předznamenává i jejich budoucí osobní osudy? Uvěří mu, pokusí se nějakým způsobem zareagovat, nebo ho prostě odloží jako bezdůvodné?

Vždyť tato zpráva PTZD (Přísně tajné – zvláště důležité) pocházející ze spolehlivého, dlouhodobě využívaného a prověřeného zdroje z bezprostředního okolí Zbiga přináší převratnou informaci o kardinální utajené změně postoje Moskvy vůči pražskému vedení.

Obsahem šifry BIP je varování našemu vedení, že v tajných vyjednáváních USA se SSSR se stále více prosazuje postoj Moskvy. Pro Sověty bude výhodnější přednostně se orientovat na USA a Západ, a to i za cenu postupného obětování východního bloku, jehož podpora je pro ně beztak mimořádně nákladná.

Praha tak s předstihem dostává garantovanou informaci, v té době těžko uvěřitelnou, o přípravě převratných globálních změn obzvláště ve střední Evropě, která byla mezi supervelmocemi potají dohadována za našimi zády! Je to však jen házení hrachu na zeď, žádnou následnou reakci Prahy – odpověď či zpřesňující dotaz – jsem potom již nezaznamenal. Praha tak slepě a poslušně věřila Moskvě. Ve skutečnosti ale mezi našimi vládnoucími silami, které cítí, že začínají postrádat podporu z Moskvy, probíhá boj o moc. Možná i proto jsem se po letech přímo od Miloše Jakeše, bývalého generálního tajemníka, dozvěděl, že žádnou takovou závažnou šifru nepamatuje. On sám se domnívá, že takových „ztracených“ depeších bylo v oněch měsících více...

V ROZVĚDCE

MŮJ PRVNÍ KONTAKT

Nikdy jsem žádost o přijetí do rozvědky nepodal. Ani jsem toho, kromě historek z knih a zhlédnutí pár filmů, o ní moc nevěděl. Rozvědka inzeráty nezveřejňovala, jako to činí dneska. Nikdo z rodiny ani z okruhu mých kamarádů v rozvědce nikoho neznal. Snad ke zpravodajské práci přičichl dědeček legionář, který byl členem vojenského rozvědného oddílu někde v carském Rusku za první světové války.

Šel jsem životem, začínal nabírat první zahraniční zkušenosti. Před válkou jsem jako studenti VŠE ze zvědavosti jezdili do Tallinnu poznávat Sovětský svaz na výměnné studentské pracovní tábory. Díky tomu se Estonci mohli dostat na měsíc do Prahy.

Z Prahy jsme jeli vlakem, na cestě byly pouze jedny hranice, už jsme se ocitli v Sovětském svazu. Čekalo nás pěkné přivítání. Hraniční kontrola stála za to. Hranice byla obehnána bytelným ostnatým plotem.

„Kam to jedeme, někam do lágru?“ říkali jsme si.

Po vagonu i na jeho střeše běhali a dupali vojáci v okovaných bagančatech, bylo slyšet i štěkání psů.

Na nepříjemný vjezd jsme pomalu zapomněli.

V Tallinnu jsme za velice dobré ceny prodali naše jeansy, svetry, botasky a žili velmi přepychově. Na zábavě pořádané studentskými partnery jsem se poprvé setkal s narkomany. Na nádraží v Lenin-gradě s první prostitutkou nabízející nám své služby za to, že ji necháme v našem kupé při cestě do Moskvy. Že tam jsme čtyři kluci, jí vůbec nevadilo, lehce nad tím mávla rukou. Stachanovka to asi byla. Z Leningradu jsem do Moskvy neodjel. Z náhlého pominutí myslí jsem se vrátil do Tallinnu za dívkou, studentkou TPI (Tallinnská Polytechnika), s níž jsem pak strávil 18 let v manželství.

Zpět do města na Něvě se vracím za tři dny dohnat skupinu rovněž se zběhlým kamarádem letecky. Fotím otevřeně z okénka letadla a letuška Aeroflotu mě v souladu s předpisy musí nahlásit.

Za chvíli si ke mně přisedl chlapík a vytáhl skládací červený průkaz KGB. I když jsem toho příliš o KGB nevěděl, ihned mi došlo, že by z toho mohla být pěkná polízanice. Pracovník sovětské kontrarozvědky naštěstí o můj „skalp“ nestál. Nakonec jsme se dohodli, že žádné fotky z letadla nebudou. S těžkým srdcem jsem otevřel foťák a osvítíl film. Operativec z KGB byl spokojený a uznale mi poklepal na rameno.

Tak proběhlo moje první setkání s KGB, o kterém mohu říci, že skončilo remízou. Přišel jsem o film, ale nezatklí mě.

DRUHÝ KONTAKT

Pár dní před Mikulášem v prosinci 1979 jsem propuštěn ze základní vojenské služby do zálohy. Od ministra obrany jsem dostal do kapsy na odchodnou hvězdičku a jako podporučík jsem ukončil základní vojenskou službu u motostřeleckého pluku VÚ 1825 Klatovy v jeho odloučeném prvním praporu ve Kdyni. Vrátil jsem se vlakem do Prahy a nastoupil do civilního zaměstnání. Byl jsem

poslancem a členem rady ONV Praha 4 za Jižní Město. Na nově budovaném sídlišti bylo potřeba řešit řadu problémů. Vůbec jsem se nenudil.

Tři měsíce po příchodu z vojenské základní služby jsem se poprvé tváří v tvář setkal s důstojníkem československé vojenské rozvědky (ZS GŠ ČSLA) na Vojenské správě Praha 4 v Podolí, kam jsem nečekaně dostal předvolání uprostřed týdne. Bylo mi to divné, středa tehdy nebyla úředním dnem. Dozorčí u vchodu mě ale ujistil, že jsem očekáván v pracovně náčelníka, kam jsem svižně vyběhl.

Zaklepal jsem a vešel. Uvnitř k mému překvapení seděl sympaták téměř filmového kalibru Ladislav K. Plukovníka jsem znal z doby svého působení jako historicky prvního člena rady ONV 4 za Jižní Město.

„Promiňte, to je asi omyl,“ omluvil jsem se a chtěl odejít.

„To je v pořádku, pojdte dál!“ zavolal mě zpátky.

Po krátkém zdvořilostním úvodu padla otázka, zda bych měl zájem o práci ve vojenské zpravodajské službě. Vůbec jsem takový dotaz nečekal. Najednou chápete, že se váš život bleskově mění. Vyčtené klukovské sny se stávají hmatatelnou realitou. Už jako kluk jsem byl častým návštěvníkem kasáren v Jaroměři. Uměl jsem rozebrat samopal pumpičku i nové AK 47.

Přikývl jsem.

Nastalo období vyplňování různých papírů, lékařských prohlídek, jazykových a psychologických testů. V té době jsem si udržoval kondici denním běháním v hostivařském parku, plaváním v bazénu na Zeleném pruhu a dalšími aktivitami.

Nečekaný zádrhel se objevil v posledním článku kolečka zdravotní prohlídky v Ústřední vojenské nemocnici. Tam jsem běhal

s papíry pod legendou, že se chci stát důstojníkem z povolání u nějakého útvaru v Horní Dolní. Narazil jsem na mladého nadporučíka-internistu, který mě chtěl od této v jeho očích zběsilé myšlenky stát se „furťákem“ odradit a napsal do mých papírů, že jsem neschopen. Celý proces jsem musel absolvovat znovu s výmluvou, že mi dcera polila papíry a potřebuji devět nových potvrzení od jednotlivých specialistů. Interně jsem se vyhnul. Vyšetřil mě přímo podplukovník, který na specializovaném pracovišti v Dejvicích obsluhoval generálskou armádní klientelu.

Můj náborář, který se čerstvě vrátil z rezidentury Brusel (sídlo NATO), mě odvedl na jazykové testy.

„Pokud budou výsledky dobré, budete se rovnou učit dva cizí jazyky. Tak se na to připravte, dostanete to rozkazem,“ upozornil mě. Podle testů jsem se byl schopen v relativně krátké době naučit anglicky a italsky a přidat tyto řeči ke své ruštině a němčině. Přitom jsem byl na jazyky od mládí spíše antitalent.

Nastal velký den. Předvolali mě před velkou finální komisí v počtu několika důstojníků vysokého ranku v civilu a musel jsem absolvovat odpolední pohovor s řadou otázek a testů. To se konalo v nejvyšším patře Ústředního domu armády na náměstí Říjnové revoluce (dnes Vítězné náměstí) v Praze 6. V komisi seděl intelektuálně vyhlízející člověk. Chtěl, abych popsal agentovi svoji cestu z práce do místa bydliště.

„Na stanici metra linky C Budějovická nasednete do autobusu MHD číslo 206 a pojedete do stanice Modrá škola. Vydáte se zpět asi 200 metrů proti směru jízdy a zahnete doprava...“

Ani nevím, jak jsem si vybavil jeden pro mě tehdy nepodstatný detail, a ještě jsem dodal: „Vy ale budete jako obvykle pokračovat v jízdě dál.“

Mezi přítomnými to zašumělo a vyměnili si mezi sebou udivené pohledy.

„Jak to víte, že mám jet dál?“ zeptal se onen muž poněkud překvapeně.

„Před nějakou dobou jsem vás mimoděk jednou zaregistroval v tom autobusu a v momentu dotazu jsem si ten poznatek vybavil,“ odpověděl jsem podle pravdy.

Nastalo překvapené ticho.

„Víte, máte po oholení takovou nezaměnitelně modrou bradu,“ dodal jsem na vysvětlenou.

Ten dotyčný byl náčelníkem vojenské rozvědné školy, tehdy umístěné nedaleko Karlova mostu, která se zabývala přípravou budoucích zpravodajských důstojníků. U něj i dalších členů komise jsem právě tímhle postřehem získal další body a ve finále i doporučení pro přijetí do služby armádní rozvědky.

Cesta k tomu stát se důstojníkem vojenské zpravodajské služby generálního štábu MNO se tak otevřela. Měl jsem se naučit anglicky a italsky a být vyslán do Říma pod krytím delegáta letecké společnosti. Proč právě do Itálie, to jsem se nikdy nedozvěděl.

V říjnu roku 1917 spojené německo-rakousko-uherské síly porazily italskou armádu v bitvě u Caporetta a fronta se zastavila až na řece Piavě. Tam padl můj dědeček z otcovy strany. Sice přispěl svým životem k porážce italské armády, ale můj tatík potom vyrůstal jako polosírotek, což mě osobně od angažmá v Itálii odrazovalo. Ale to jsem raději nikde nevykládal.

Nebyl však všem dnům konec. Jednoho dne na dveře mé kanceláře „...ozvalo se znenadání velmi jemné zatukání, a pak už ne...,“ jak píše E. A. Poe ve své básni *Havran*. Všechno bylo náhle jinak. Můj vojenský operativec mi k mému i svému překvapení

sdělil, že na základě rozhodnutí z nejvyšších míst jsem převelen z vojenského zpravodajství do civilní rozvědky. Zanedlouho jsme se sešli v Praze před vchodem do Obecního domu, v podloubí, tam neprší, kde jsem byl předán kádrovákovi Hlavní správy rozvědky.

V Obecním domě jsem měl v červenci roku 1976 za studenty naší fakulty na promoční ceremonii děkovnou řeč netuše, že v sále sedící čerstvý absolvent fakulty Jirka Paroubek se jednou stane předsedou vlády a v této funkci se ke mně otočí zády. Ale o tom až později...

V CENTRÁLE ROZVĚDKY

V rozvědné škole jsem absolvoval kromě odborných i zkoušky z ruského, německého a anglického jazyka, italština padla. Byl jsem zařazen na centrálu. Abych dodržel dresscode služby, pořídil jsem si tmavý konfekční oblek z OP Prostějov. Takto vybaven jsem se vrhl do každodenní práce. Nejdříve na přidělenou francouzskou problematiku, pak na německou. Harcovníci se na mě dívali všelijak: přišel nějaký s civilní vysokou školou a vybaven jazyky.

„Četla jsem celou útvarový rozkaz o tvém zařazení, kde jsou uvedeny kromě vysokoškolského vzdělání i tři placené jazyky...“ prohodila ke mně starší pracovnice archivní služby.

To byla pravda, neměl jsem potřebu s ní polemizovat.

„Jsi nějaký chytrý, to nemají ani někteří náčelníci,“ pronesla uznale.

Raději jsem s ní nediskutoval ani nyní. Mé tehdejší zařazení však využívalo dvě třetiny mé kapacity. Koukal jsem se z okna budovy na kopci ve Střelnické ulici na Prahu. Vybavil jsem si obsah zajímavé knihy Tadeusze Brezy *Bronzová brána*, což je jeden

ze slavnostních vchodů do vatikánských paláců. Polský diplomat seznamuje čtenáře s organizací a prací správního aparátu: s kurií, s ovzduším a s analytickým myšlením a jednáním Vatikánu, nuceného se ve své politice vyrovnávat se složitými problémy, před něž jej staví měnící se svět. Fungování Vatikánu a celé papežské instituce je dozajista velice zajímavým subjektem zkoumání. Nicméně to, co je činí tak zajímavým, je především zdroj jejich obrovského vlivu, a tím je právě katolická církev stará více než 2000 let a sdružující více než miliardu věřících. Po této inspiraci jsem se rozhodl z cvičných důvodů shromáždit všechny dostupné informace o západoněmeckých speciálních službách a udělat z nich analytickou zprávu. Zaměstnanci západoněmecké ambasády v Praze, kteří pod jejím krytím pracovali pro BND (Bundesnachrichtendienst), dostávali krycí jména podle názvů stromů. Existovali jejich operativci s krycím značením Cedr, Hloh, Sekvoj, Buk. V jejich sídle v Pullachu nedaleko Mnichova se takové pojmenování docela líbilo.

Tématem jsem se zabýval téměř dva týdny. Náčelník oddělení byl spokojen, že jsem si našel uplatnění, a mě analytická práce pojmenovaná „Západoněmecké zpravodajské služby“ poměrně zaujala. Po jejím dokončení jsem ji odevzdal. Pomalu jsem na ni zapomínal a bral ji jako cvičení. Jednoho dne si mě zavolal k sobě sám náčelník odboru zahraniční kontrarozvědky.

Vešel jsem do jeho velké kanceláře.

„Láďo, ta tvoje analýza se přes ministra vnitra dostala až...,“ sdělil mi a v půlce věty si musel jako z udělání zapálit cigaretu. Byl jsem neskutečně nervózní. Jeho sdělení i forma mohly znamenat cokoliv. Tak kam se dostala?

Náčelník vyfoukl kouř.

„...se dostala až k prezidentovi republiky, který si ji pečlivě přečetl, udělal několik poznámek a na okraj úvodního listu napsal dobré ocenění.“

Na takovou informaci se vyplatilo chvíli počkat.

Pomalů jsem začínal v rozvědce získávat ostruhy. Byl jsem pověřen doprovodem zkušeného operativce do Vídně. Čekala ho velice důležitá schůzka s vysoce postaveným agentem rakouské policie. Ráno za rozbřesku jsme vyrazili do Mikulova.

Kontrola na hranici proběhla bez problémů, celníci nás ignorují, máme přece jenom na autě CD, k něčemu to je dobré. Konečně jsme vyjeli do hlavního rakouského města, které je semeništěm špiónů. Rezidentura Vídeň nám připravila kontrolní trasu obrany proti sledování. Měl jsem za úkol zjišťovat, zda můj kolega nemá při příchodu na schůzku „stín“. V případě nebezpečí jsme měli domluvené signály a ústupovou cestu. Místo schůzky bylo v Schnitzelhausu na Rasumovskygasse. Vešel jsem do čisté restaurace a s chutí jsem si objednal smažený vídeňský telecí řízek, který je dobře naklepaný a velký jako fotbalové hřiště. Přišel můj kolega a vzápětí náš člověk. U stolu spolu mluvili déle než hodinu.

Pomalů se tu měnili hosté: všichni odcházející i příchozí vypadali normálně. Jak rychle ve mně mizel řízek a zákusek, tak ze mě spadla i určitá nervozita. Byla to přece jenom ostrá akce v zahraničí. Nakonec se agent rozloučil a odešel. Po něm i jeho řídicí důstojník. Byl jsem stále připraven na případné převzetí tajných materiálů. Kolega vypadal spokojeně, do Prahy přinášel řadu důležitých informací, kromě jiného i o činnostech a lokalizaci amerických (CIA) a německých (BND) rozvědek ve Vídni (později jsme přes našeho agenta získali pro spolupráci i jeho syna).

Uplynulo několik týdnů, když jsem byl jednoho podzimního odpoledne povolán k náčelníkovi odboru.

„Jsi přeražen na americký úsek a tvoje budoucí vyslání je rezidentura New York,“ oznámil mi plukovník suše.

Zalapal jsem po dechu. Na tak důležitou a obtížnou štaci se obvykle vysílali zkušení operativci až po návratu z prvního dlouhodobého vyslání. Od dalšího dne jsem tak měl na starosti v oblasti speciálních služeb rezidenturu Washington i New York.

Po delší době se v létě najednou v mé kanceláři objevil náčelník rozvědky generál Sochor v doprovodu šéfa mého odboru.

„Co tady ještě děláš, kdy půjdeš do legalizace?“ ptal se mě.

To však byla otázka na mého vedle stojícího šéfa. Nechtěl jsem ho shodit, ale sám jsem požadované informace neznal.

„Určitě po žních,“ odvětil jsem nazdařbůh. V září jsem byl skutečně přesměrován do legalizace na ministerstvo zahraničních věcí.

Ze stanice metra Malostranská jsem chodil do práce ze zásady přes Hrad pěšky. Mohl jsem se nadýchat čerstvého vzduchu a téměř denně mít jako na dlani americké velvyslanectví. Mají tam takový malý zámeček umístěný v polovině strahovského svahu, ideální místo pro příjem krátkých šifrovaných zpráv vysílaných jejich agenty.

Legalizačním pracovištěm se stalo ministerstvo zahraničních věcí, odbor mezinárodních organizací. Mám být vyslán jako představitel republiky do 5. výboru (administrativně rozpočtového) Valného shromáždění OSN v New Yorku. Jeho náplň pracovně obsahovala rozpočet OSN, příspěvky členských zemí, personální otázky, penzijní fond, financování mírových sil a další.

Mým skutečným pracovištěm byl však odbor zahraniční kontrarozvědky, který zabezpečoval úsek kontrarozvědných a rozvěd-

ných center, úsek emigrace a obrany rezidentur v zahraničí. Jednalo se o trvalé sledování činnosti bezpečnostních a speciálních služeb státu v zemi, kde rezidentura sídlila, sledování činnosti čs. emigrace vůči pracovníkům zastupitelského úřadu (ZÚ). Jednalo se o odbor obrany aparátu rozvědky včetně kádrových pracovníků v zahraničí. Byl brán jako operativní odbor, proto měl své příslušníky vysazené i na československých zastupitelských úřadech. Jedním z mých konkrétních úkolů stanovených centrálou bylo po zapracování na stálé misi a v administrativně rozpočtovém výboru VS OSN přejít do aparátu jeho pracovníků a stát se mezinárodním úředníkem. Dalším bylo dostat se všemi prostředky co nejlouběji pod kůži FBI a CIA.

Zaměstnanci americké ambasády s příslušností k CIA měli od naší kontrarozvědky rozlišovací jména podle Mendělejevovy tabulky prvků – Arsen, Wolfram, Uran, Tantal, Radium. Jaké jsem dostal od FBI v té době jejich krycí pojmenování, by mě i po letech zajímalo, mohl bych to uvést mezi řádky.

PŘED VÝJEZDEM DO USA

Na diplomatickém protokolu se na mě valila další zadání, příprava a organizace návštěv prezidenta Nikaraguy, ministrů zahraničních věcí Kuby, Kypru, Malajsie, vysokého funkcionáře z Palestiny i japonského korunního prince Naruhita.

Zajímavé bylo běhání kolem palestinského představitele a jeho manželky po Sanopsu a doprovodu do sanatoria v Karlových Varech. To už jsem byl znalý věcí. Protokol ÚV KSČ přehrál doprovod na FMZV a ředitel OMO (Odbor mezinárodních organizací) na mě. Byl letní horký červencový pátek, všichni spěchali na ví-

kend, tak jsem se zase hodil. Protokolistu z ÚV jsem, kromě přidělené Tatry 613, požádal o několik čistých faktur, jimiž se platilo.

Udělal jsem si s Palestincem svůj program: hurá do tehdejšího nočního baru ve Sjezdovém paláci s tureckými boxy a výhledem na noční Prahu. Číšníci mě znali z minulých návštěv, takže vše probíhalo k úplné spokojenosti všech stran, čistá faktura ÚV KSČ byla kouzelným platidlem.

Jeho manželka se tak rozdováděla, že chtěla, abychom chodili každý večer někam po nočních podnicích, ale nejen to. Při vyšetření na gynekologii v Sanopsu žádala doktorku, abych byl s ní u vyšetření jako tlumočník a držel ji při tom za ruku. To už bylo i na mě moc. Stačilo mi, že jsem musel asistovat u vyšetření Palestincovy prostaty. Od té chvíle vím, co to znamená.

V té době jsem měl do třetice dlouhodobý romantický vztah s mladou studentkou gymnázia Wandou. Měla svého mladého oficiálního chlapce, se kterým otěhotněla. Její přítel byl synem tehdejšího náměstka ministra zahraničních věcí. Musela na potrat, který s ní otrásl. Doktor jí poradil, aby opět začala se zkušeným mužem, který je i odpovědný, a ze vzniklého stresu ji tak vytáhl.

Začal svatý týden. Byl jsem v práci v Černínu, když přiletěla nějaká významná delegace a začala jednání, na kterých jsem nemusel být. Neztrácel jsem tedy čas a rychle se přesunul za maturantkou do vilky rodičů...

„Vůbec jsem tě tu neviděl,“ nadhodil pátravě po mém návratu do Černína šéf protokolu.

„Byl jsem v nebesích,“ odpověděl jsem téměř podle pravdy.

Prošlo mi to. Jenom kolegyně svým ženským šestým smyslem vyčuchaly, čím jsem se asi v pracovní době zabýval. Na druhou stranu, kdybych neuměl na domácí půdě před službou a její in-

formační síti schovat sladkosti se svými milenkami, tak bych do Ameriky vůbec nemusel jezdit.

Maturita i následné přijetí na vysokou školu dopadly dobře.

K ministrovi Chňoupkovi jsem se dostal zcela náhodně. V rámci předvýjezdového kolečka na FMZV jsem byl vyslán na stáž na diplomatický protokol ministerstva. Tu jsem zahájil počátkem února a k svému úžasu jsem odešel až v červenci. Z Budapešti do Prahy přicestoval ministrův přítel Ivan Bunin, ředitel Střediska sovětské vědy a kultury v Budapešti. Mluvil perfektně maďarsky a vyznal se ve vnitropolitické situaci země. Líný referent z protokolu mě požádal, zda bych Bunina nedoprovázel během jeho pětidenního pobytu v Praze.

Dostal jsem k dispozici žigula s rozvláčně žoviálním slovenským šoférem. Bunina jsem nabral na ruzyňském letišti a odvezl ho do vilky ministerstva zahraničních věcí. Pak jsem ho doprovázel po Praze. Ukázal jsem mu veksláky, systém prodeje bonů, místo schůzky se slečnou na Václavském náměstí se slovním návěstím „sejdeme se v půl páté pod ocasem“ (myšleno sochy koně sv. Václava).

„To je promakané, slečna už předem ví, co může následovat,“ smál se Bunin.

Náš poživačný řidič se vždy někde zamotal, a tak jsem raději vozil tohoto VIP za korunu metrem. Když se zajímal o to, proč nejedeme autem, odvětil jsem, že metrem je to lepší než pěšky. Nemohl jsem shodit východňára řidiče, to by se mi potom vrátilo. Docela jsme se přitom s hostem skamarádili.

Třetí den pobytu byl Bunin pozván k Chňoupkovým domů na večeři. Přivezli jsme ho před dům autem a čekali jako věrní pejsci,

abychom ho odvezli zpět do jeho ubytovacích prostor. Bunina vyšel vyprovodit na ulici, přestože bylo i chladno, i ministr Chňoupek. Zdvořile jsem ho pozdravil. V odpověď mi pokynul hlavou. Překvapilo mě to, obvykle referenty přehlížel. Pak mi Bunin vykládal průběh večere. Během ní padl i dotaz od ministra, jak se o něho staráme... Bunin byl sympaták, který uměl ocenit určitou originalitu. Domníval se, že ty různé vtípky s ukázkou reálné Prahy mu Chňoupek nechal speciálně připravit, a všechno mu podrobně popsal. Ministr se jako bývalý novinář nechal jeho historkami strhnout. Spoustu věcí sám nevěděl, metrem nejezdil, pod ocasem ho nikdo nečekal.

Bunin mi po návštěvě ministra důvěrně sdělil v té době kariéru ně podstatnou věc:

„Do New Yorku pojeděš. Chňoupek ti podepíše vyslání.“

A skutečně podepsal. Dokonce mě z rozvědkou navrhovaného třetího tajemníka povýšil na druhého, což některým kolegům na centrále rozvědky vadilo. Není nad to potkat v pravý čas uznaného člověka.

ODJEZD

V pátek 20. září 1985 jsem měl před domem přistavené auto, Škoda 120. S kolegou odjíždíme na letiště Ruzyně, kam se se mnou přišel rozloučit i náčelník odboru. Odlétal jsem linkou ČSA poprvé přes Atlantik do New Yorku. Byl krásný podzimní den a příští týden začínalo i moje první Valné shromáždění OSN a práce v jeho 5. výboru.

Budova stálé mise na Madison Avenue byla v přestavbě, a proto jsme museli bydlet v pronajatém domku v Riverdale daleko od centra.

Koupil jsem na zastoupení Jawa modré kolo Favorit s přehazovačkou, abych měl nějaký dopravní prostředek. V té době začínala přicházet do módy horská kola. Možnost mít svoje auto budu mít až za rok. Bez auta jste v Americe dost omezeni. Všechno, nákupní centra, státní parky, pobřeží Atlantiku, je bez čtyř kol těžko dostupné.

Na New York jsem si zvykl až po třech měsících. Postupně jsem našel i jeho kouzla. S chutí jsem jezdil metrem téměř každou středu na jazz na Pier 17 v dolní části Manhattanu, kousek od Brooklyn Bridge.

Často jsem doprovázel návštěvy z Prahy. Snad 30krát na střešku jižní věže Světového obchodního centra (World Trade Center). Nejznámější z těchto budov byla dvojčata (Twin Towers), Jižní a Severní věž. Ty byly zničeny při teroristickém útoku z 11. září 2001 (zasaženy letadly Boeing typu 767-200 společnosti American Airlines – let č. 11 – Severní věž a United Airlines – let č. 175 – Jižní věž 56), resp. 102 minut po zásazích se obě věže zřítily. Téhož dne v 17:25 východopobřežního času se zřítily budova č. 7 Světového obchodního centra. Tuto budovu žádné letadlo nezasáhlo.

V průběhu oficiální práce jsem měl v OSN unikátní možnost dostat se k světovým politickým osobnostem. Svou jemnou aurou na mě silně zapůsobil ministerský předseda Indie Rádžív Gándhí, málem jsem vrazil do železné lady Margaret Thatcherové. Doprovázel ji můj kolega z 5. výboru, s nímž jsem se poměrně dobře znal a zval mě na recepcce stále mise Velké Británie při OSN. Byl tak laskav, že mě britské premiérce představil. Usmála se, měla kouzelné zuby. Potkal jsem neustále zamračeného pákistánského prezidenta Muhammada Zijáula Haka, egyptského Muhammada Husního Mubáraka, Helmuta Kohla a řadu dalších.

SOUBĚH

Příletem do New Yorku jsou kostky vrženy. V Německu souběžně začíná svoji práci po linii zahraniční kontrarozvědky, tak jako já v New Yorku, kolega Vladimir Putin. Působí zde do roku 1990. V Drážďanech. Z konspiračního důvodu se neznáme, ani se nemůžeme znát. Ale jsme souběžně vojáky jedné tajné fronty a naše nitky se sbíhají v centrálách rozvědek. Je o pár let mladší a o jedno znamení napřed. Máme stejný zvyk z mládí, při odchodu z místnosti za sebou zhasínat světlo.

Narodil se 7. října 1952 ve vzdušném znamení Vah v sovětském Leningradu. Oba jeho rodiče byli dělníky. Otec bojoval jako voják Rudé armády ve druhé světové válce, v zimě 1942 byl těžce raněn při obraně rodného města. Matka přežila celé období německé blokády Leningradu. Putin měl i dva sourozence narozené ve 30. letech. Jeden bratr však zemřel pár měsíců po narození a druhý zemřel na záškrt při obléhání Leningradu. Putinova babička byla zabita německými vojáky a jeho strýcové z matčiny strany zahynuli na frontě.

V roce 1976 se mně v Broumově a o deset let později i jemu v Drážďanech narodí dcera, pro kterou vybereme jméno Kateřina, oba máme vnuky, prezident dva a já tři. Předstihl jsem ho v tom, že mám dva synky ve stáří jeho vnuků navíc.

Stejně končíme službu v bývalých spojeneckých rozvědkách v roce 1991. On nastoupí na odbor zahraničních vztahů na petrohradské radnici ke svému dřívějšímu profesorovi z Leningradské univerzity a primátorovi města Anatoliji Sobčakovi a stává se jeho náměstkem a já do fronty na Úřadu práce v Praze 4. V době svého největšího rozkvětu čítá KGB, „stát ve státě“, na 420 000 aktivních

pracovníků – bez započítání rozsáhlé sítě tzv. seksotů, informátorů (myšleno ideologických spolupracovníků).

KOLEGA VE SLUŽBĚ

Vladimir vyrůstal na leningradských ulicích. Na ulicích města, které na sobě v době jeho narození a dětství neslo ještě viditelné, ale i skryté stopy prožitého hladomoru. Byla to tvrdá doba. Bez hraček a dovolených, bez masa i sladkostí.

Žil s rodiči v činžáku v Baskové uličce číslo 12, v komunálním bytě bez koupelny, záchodu, soukromí. Děti si mohly hrát pouze venku, na dvorech, kde se vytvářely party tvrdých hochů, gangy nelítostných výrostků i družiny uvědomělých komsomolců. Někteří to dotáhli na bossy ruské mafie, jiní, jako Vladimir Vladimirovič, vybavení obdivuhodnou cílevědomostí, omlácení pouličními rvačkami a zvyklí na ústrky vyšších, silnějších a neurvalejších, až na důstojníky KGB. A pak na prezidenta.

Vladimir Putin vystudoval právnickou fakultu Leningradské státní univerzity a v roce 1975 byl přijat do KGB. V tomtéž roce ukončil 401. rozvědnou školu v Ochtě a byl povýšen do hodnosti nadporučíka. Ve své další přípravě, v Andropovově Institutu KGB, jako „předseda třídy“ užíval přiděleného krycího jména Platov a byl zaměřen na německy mluvící země – SRN, NDR, Rakousko a Švýcarsko.

Po dvou letech začala budoucí hlava státu pracovat v kontra-rozvědce Leningradské oblastní správy KGB. V roce 1985 byl vyslán do „vitríny socialismu“, jak říkali lidé v SSSR, do Německé demokratické republiky (NDR) – hlavní předsunuté bašty SSSR na Západě. Působil pod krytím ředitele drážďanského Domu přátelství SSSR a NDR. Se svojí rodinou žil v třípokojovém bytě, v prv-

ním patře pětipodlažní novostavby označené v tehdejší NDR jako Plattentyp WBS 70, na Radeberger Str. 101, 01099 Dresden. Měl přidělené služební auto značky Žiguli. Ten model jsme nazývali východní mercedes. O víkendech využíval blízkosti Čech a jezdil se svými kolegy a ženou do Prahy. Co se týká piva, měl nejraději německou značku Radeberg, kterou mu čas od času, jak sám říkal, později v lahvách přivážela německá kancléřka.

Sousedy nejdříve majora, potom podplukovníka Vladimira Putina byli převážně spolupracovníci: první tři vchody dlouhého pětipatrového domu byly obydleny pracovníky KGB a dva zbylé příslušníky Ministerstva státní bezpečnosti NDR (Ministerium für Staatssicherheit – die Stasi), speciální služby NDR.

Práce v Drážďanech byla pro 32letého kapitána Putina prvním nasazením v zahraničí. Německo bylo pro něho novou, neznámou zemí. V roce 1986 se Vladimirovi a ženě Ludmile narodila druhá dcera, Kateřina. Starší dcera, Maria, která se narodila v Leningradě, byla pojmenována po babičce z otcovy strany a Kateřina po babičce z matčiny strany.

KGB a Stasi spolupracovaly tak brilantně, že dodneška v Německu jejich nynější služby nevědí, kolik bylo získáno tajných spolupracovníků, a pátrají po jejich identitě. Prímým nadřízeným Vladimira Putina byl generál KGB Vladimir Širokov. Hlavním Putinovým úkolem bylo řízení agenturní sítě uvnitř NDR. Součástí jejího vytěžování bylo získávání informací o ekonomice, politice, o vojenských silách západních stran, v první řadě o SRN, kde působilo 36 tisíc utajených agentů KGB a Stasi. Naším společným úkolem bylo sledování příznaků INN (index nenadálého napadení). Aktivita majora Putina byla oceněna v únoru 1988. Ředitel Stasi Erich Milke mu podepsal udělení vyznamenání „Za službu v Národní armádě NDR“.

Rozvědka a kontrarozvědka NDR Stasi patřila spolu s izraelským Mossadem, americkou NSA/CIA, britskou MI 6 a sovětskou KGB mezi pětku nejlepších speciálních služeb světa.

V podvečer mikulášské noci roku 1989, několik týdnů po pádu berlínské zdi, začala tlupa lidí útočit v Drážďanech na štáb Stasi a souběžně její část vzala útokem i rezidenturu KGB, v které se nacházel budoucí ředitel ruské kontrarozvědky FSB (od roku 1988) a prezident Ruské federace (od roku 2000). Když dav vtrhl na dvůr objektu, ochranka rezidentury se zabarikádovala uvnitř budovy KGB. Službu konající důstojník byl nucen vyjít přede dveře. Předtím se ještě stačil spojit s Berlínem, odkud se žádné pomoci nemohl dočkat. Zavolal i do Moskvy se žádostí o ochranu objektů KGB sovětskými vojsky rozmístěnými v NDR. Moskevský dozorčí mu řekl, že bez souhlasu generálního tajemníka KSSS a prezidenta SSSR Michaila Gorbačova je použití Sovětské armády vyloučeno. Dozorčí při dalším pokusu o spojení pronesl dvě slova: „Moskva mlčí!“ Ta se Vladimíru Putinovi vryla hluboko do paměti.

Podplukovník Putin stál sám přede dveřmi budovy před rozjařeným davem. V hlavě mu proběhla příhoda z mládí: „Jednou jsem spatřil obrovskou krysu a začal ji pronásledovat, dokud jsem ji nezahnal do kouta. Už neměla kam utéct. Tehdy se ke mně obrátila čumákem a vrhla se na mě. Bylo to nečekané a děsivé. Najednou ta krysa pronásledovala mne!“ Vladimir Putin vyprávěl tuto historku s neskrývaným obdivem k malému, ale statečnému zvířátku. Zřejmě ovlivnila jeho charakter víc než cokoliv jiného. Krysa, i ta příhoda.

Dav měl snahu se dostat do vilky na Angelika Str. 4.

„To, že padla berlínská zeď, je dobrá vůle vaší země! Ale tady jste před objektem, který my ochraňujeme. Je to vlastnictví Sovět-

ského svazu!“ křičel německy Putin. „My jsme důstojníci a splníme své povinnosti. Jsem důstojník, mám pistoli a 12 nábojů. Poslední patronu si nechám pro sebe. Splním svoji přísahu a budu střílet.“ To řekl a kráčel od vrat ke schodišti vedoucímu ke vchodu do budovy. Těch deset metrů šel pomalu. Očekával, že po něm někdo plivne, hodí kámen nebo láhev. Došel po schodech k samému vchodu. Otočil se a uviděl, že dav se začíná rozcházet. Žádný z Němců se onu noc do štábu KGB nedostal. Nikdo z nich se nedotkl neodvezených archivů KGB.

V Drážďanech je ještě dneska možné zaslechnout danou historiku, stala se legendou. Němci s hrdostí říkají, že tehdy poslechli neznámého podplukovníka, o němž dnes ví celý svět.

Ten večer si před rozvášněným davem budoucí prezident Ruské federace v plné nahotě uvědomil, že jeho Sovětský svaz již neexistuje. Byl zasažen smrtelnou, nevyléčitelnou chorobou, která se jmenuje „paralýza moci“.

Živé i archivní svazky z drážďanské rezidentury byly v roce 1989 na místě spáleny nebo převezeny do Moskvy či archivu v Uljanovsku. Putin v Drážďanech získal mnoho dobrých přátel, užitečných kontaktů a velice dobrou politickou zkušenost. Ukázal, že je statečný, tvrdý, rozhodný, ví si vždy rady, prostě operativec na svém místě. Nesnáší, když někdo lže.

Běžní Rusové Vladimira Putina berou, protože s jeho nástupem k moci v roce 1999 skončil chaos a úpadek a začalo se jim blýskat na lepší časy. Nakonec to se ukázalo i na posledních ruských prezidentských volbách v roce 2018.

STŘÍPKY Z NOVÉHO SVĚTA

Sledování (surveillance) představuje činnost nebo způsob, jak je monitorováno chování lidí, objektů či procesů. Při působení na rezidentuře bylo sledování ze strany FBI denním chlebem, každý měsíc jsme dělali vyhodnocení, komu a kolikrát byla z operativců věnována pozornost. V té době jsem měl v průměru měsíčně 18 zjištěných sledování. V New Yorku nasazovali černochoy a Číňany, kluky i holky. Pro bělocha bylo obtížnější rozeznávat jejich obličeje. Pomáhali jsme si tak, že jsme si zafixovali jejich boty. Sledovač si může vyměnit košili, tričko, bundu, kalhoty. Zaměnit paruku, přidělat vousy atd., ale své prošlapané boty si většinou ponechává. Jedné agentce FBI – černošce – jsme spolu s Poláky říkali „modrá kecka“.

CENTRAL PARK

Vůbec první živý kontakt s agenty FBI, jejich profesionální sledovací skupinou, jsem měl hned na začátku své mise při sportovním podvečeru. Šel jsem s kolegy běhat kolem vodní nádrže v Central Parku. Při návratu jsem se zdržel a od skupinky se odtrhl někde na 85. ulici. Doběhl jsem na 84. ulici a kousek od sebe na rohu vidím sledovače, jak si navzájem signalizují: všichni už jsou doma na 83.

„A co já?“ ukázal jsem jim. Neznali mě ještě tak dobře a přehlédli mě. Bylo to docela zábavné setkání. Po prvním překvapení

se tomu zasmáli. Začal jsem si tak budovat pověst člověka se smyslem pro humor a utvářet kolem sebe i určitý respekt. Jak se říká: když se něčeho bojíš, tak si na to sáhni. To jsem právě udělal.

Se sledovacími skupinami se vyplatilo udržovat dobré, korektní vztahy a zbytečně je nedráždit. Jsou ostatně prvními, kdo informují operativní agenty FBI o tom, jak reagujete v různých situacích. Náš špionážní šéf dával najevo svoji neohroženost. Svým diplomatickým autem jezdil velmi provokativně. Jednoho krásného dne se na něho nalepil jeden americký bourák staršího typu zepředu a další zezadu a pěkně ho zmáčkli. Ani si nestačil zapamatovat značku vozidla, natož jejich potlučené SPZ, jak z toho byl vyjevený.

KONTRAS

Někdy se ale i sledovací skupina hodila. Na naše auta (Československo zastupovalo v USA i Kubu, jako například Telička senior) prováděli nájezdy horkokrevní kubánští emigranti, kteří si nás pletli s Kubánci, a reagovali jako býk na červenou barvu: najížděli svými rozhrkanými auty na značky PHD (diplomatické značení), obvykle po přjetí Washington Bridge na Interstate Highway I-95. Pokud byla za námi sledovací skupina, musela zasáhnout. Buďto přímo, nebo přivoláním policie. To proto, abychom si to nevykládali jako jejich provokaci a neprovedli odvetné opatření na jejich diplomaty v Praze.

ZKÁZA CHALLENGERU

Byl jsem na akci v centru Manhattanu, bylo takové ponuré lednové odpoledne. Sledovací skupina byla jako vždy za mnou, zašla i do prodejny elektropřístrojů, kde byla zapnuta snad desítka velkoplošných televizorů. Skupina náhodných návštěvníků pod nimi čekala na start

raketoplánu. Psal se 28. leden 1986. Najednou jako by mezi námi projel blesk. Krátce po startu z Kennedyho vesmírného střediska na Mysu Canaveral na Floridě před zraky rodin astronautů a milionů televizních diváků havaroval Challenger. Dvě minuty a čtyřicet pět sekund po explozi dopadla kabina raketoplánu rychlostí 330 kilometrů za hodinu na hladinu Atlantiku. Pokud kosmonauti neztratili vědomí už při úniku kyslíku z kabiny nebo žárem, jak tvrdila oficiální zpráva NASA, znamenal děsivý náraz jejich definitivní konec.

Život se na chvílku zastavil, v žilách nám ztuhla krev. V tu chvíli jsme všichni přítomní bez rozdílu cítili, že jsme obyvatelé jedné planety. Sundali jsme čepice z hlavy a uctili památku posádky raketoplánu Challenger, kterou tvořili Christa McAuliffeová, Gregory Jarvis, Judy Resniková, Dick Scobee, Ronald McNair, Michael Smith a Ellison Onizuka. Do kosmu letěli bez skafandrů, pouze v modrých kombinézách s přilbami.

Pár minut po havárii se objevily spekulace. Mezi první patřily atentát, sabotáž nebo teroristický útok anebo nechtěná aktivace autodestrukčního systému centrální nádrže. Nic z toho se neprokázalo. Dnes víme, že viníkem bylo propálené těsnění segmentů pravého bočního startovacího motoru, kde se přepálil spodní spoj, špice motoru prorazila horní část centrální nádrže a došlo k ničivé explozi.

Před obchodem jsme se rozešli. Nikdo z nás neměl chuť po prožité tragédii pokračovat v nákupu. Bylo to spontánní vzájemné rozhodnutí.

HOUSTON

Na druhou stranu byla s Hispánci někdy i zábava. Vždy, když jsem vjel do Texasu, poslali kvůli mně ke sledování letadlo, které kroužilo nad autem, jež mělo střechu označenou pro nás neviditelným